

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

07.11.2022

Иске Чекалда авылы

№ 16

«2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Иске Чекалда авыл жирлегенә жирләрен куллану һәм саклау» муниципаль программасын раслау турында

Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Иске Чекалда авыл жирлегенә территориясендә жирләренә саклауны гамәлгә ашыру максатларында, Россия Федерациясенең Бюджет кодексының 179 статьясы, Россия Федерациясенең Жир кодексының 11,13 статьясы нигезендә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына таянып, Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Иске Чекалда авыл жирлегенә башкарма комитеты карар бирә:

1. 1 нче кушымта нигезендә «2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Иске Чекалда авыл жирлегенә жирләренән файдалану һәм саклау» муниципаль программасын расларга.

2. Әлегенә карарны Иске Чекалда авыл жирлегенә мәгълүмат стендында элп халыкка житкерергә, “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләргә порталы составында Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга (<https://www.agryz.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырырга.

3. Әлегенә карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Житәкчесе

П.М.Королев

Татарстан Республикасы
Әгерҗе муниципаль районының
Иске Чекалда авыл жирлеген
башкарма комитетының
07.11.2022 № 16
карары белән расланган

**«2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль
районының Иске Чекалда авыл жирлеген жирләрнен файдалану
һәм саклау» муниципаль программасы**

2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Иске Чекалда авыл жирлеге территориясендә жирләрден файдалану һәм аларны саклау буенча муниципаль программа паспорты

Программа әзерләү өчен нигез	РФ Жир кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон
Заказ бирүче	Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Иске Чекалда авыл жирлеге башкарма комитеты
Программаның төп эшләнүчесе	Иске Чекалда авыл жирлеге башкарма комитеты
Программаның төп максаты	Иске Чекалда авыл жирлеге жирләрен саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану чараларын гамәлгә ашыру
Программаның билгеләнеше	Иске Чекалда авыл жирлеге жирләрен саклау мәсьәләләрен хәл итү
Срок реализации Программы	2023-2025 еллар
Көтелгән нәтиҗәләр	Жирләрен саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә дүрләт сәясәтен гамәлгә ашыру, бозылган жирләрен торгызу, халыкның экологик иминлеген һәм аның тормыш сыйфатын арттыру
Программаны гамәлгә ашыруны тикшереп тору	Иске Чекалда авыл жирлеге башкарма комитеты, Иске Чекалда авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе
Программаны гамәлгә ашыру механизмы	Жирләрен саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану буенча хужаларның һәм кулланучыларның эшчәнлеген координацияләү Иске Чекалда авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла. Программаны төгәлләштерү кирәк булган саен уздырыла
Финанслау чыганакалары	Программаны үтәү муниципаль берәмлек бюджеты акчалары һәм оешма чаралары исәбеннән башкарыла.
Финанслау күләме	Авыл жирлеге бюджеты: 2023 ел - 3000 сум 2024 ел – 3000 сум 2025 ел – 3000 сум

1. Муниципаль программаны гамэлгә ашыруның тиешле даирәсендә агымдагы халәтнең характеристикасы һәм төп проблемалар

Жир - әйләнә-тирә мохитнең мөһим өлеше, аннан файдалану башка барлык табигый объектлар: хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөньясы, сулар, файдалы казылмалар һәм жир асты байлыкларының башка кыйммәтләре белән бәйләнгән. Жирдән файдаланмыйча һәм аны сакламыйча башка табигый ресурслардан файдалану мөмкин түгел. Жиргә карата хужасызлык шундук килеп чыга яисә якин киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерә, жирнең өске катламын - туфракны, аның химик һәм радиоактив пычрануын жимерүгә генә түгел, бәлки бөтен табигый комплексның экологик начараюына да китерә.

«Әгерже муниципаль районының 2023 - 2025 елларга Иске Чекалда авыл жирлегә жирләрен куллану һәм саклау» муниципаль программасы (алга таба - Программа) икътисадны ныгыту мәнфәгатьләрендә жир ресурсларынан нәтижәле файдалану һәм аларга идарә итү буенча дәүләт сәясәтен гамэлгә ашыруны тәмин итә торган жирләрдән файдалануның һәм саклауның уңайлы шартларын булдыруга юнәлтелгән.

Жир фондының шактый күләмен төрле максатларда куллану әйләнә-тирә мохит экосистемасының барлык звеноларының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бер йөкләмәләр бирә. Табигатьтә бар нәрсә дә үзара бәйләнгән. Шуңа күрә бер звеноның дәрәс эшләвен бозу, урман булсынмы ул, хайваннар дөньясы, жир булсынмы, экосистеманың бөтенлеген бозуга һәм дисбаланска китерә.

Жирдән рациональ файдаланмау, аңа куллану һәм хужасыз мөнәсәбәт үзе башкарган вазыйфаларны бозуга, табигать үзенчәлекләрен киметүгә китерә.

Жирләрен саклау жирдән нәтижәле файдалану тәмин ителгәндә генә нәтижәле була ала.

Иске Чекалда авыл жирлегенең тотрыклы социаль-икътисадый үсеше һәм анда яшәүчеләрнең экологик яктан имин яшәү проблемалары хәзерге этапта коры жир һәм жирдән файдалану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнгән. Авыл жирлегә дәрәжәсендә жирләрен саклауның һәм файдалануның жирле проблемаларын мөстәкыйль, өстәвенә, тулы, комплекслы һәм төпле рәвештә, бүгенге көндә яшәүче кешеләр генә түгел, киләчәк буыннар да хәл итәргә мөмкин.

Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Иске Чекалда авыл жирлегә территориясендә рөхсәтле шәхси файдаланудагы жир кишәрлекләре бар.

Авыл хужалыгы жирләренә караган авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр аеруча кыйммәтле санала.

Жирлек территориясендә пассажирлар үзләренең мәдәни-техник торышы буенча нигездә чиста. Көтүлекләр шәхси хужалыклар тарафыннан файдаланыла.

Көтүлек азыгын кулланучыларның барысын да исәпкә алып, табигый көтүлекләр көчле йөкләнеш кичерми. Жирлекнең барлык көтүлекләре диярлек яшеллек белән капланган.

Жирләрнең экологик торышы уртача яхшы, ләкин стихияле санкцияләнмәгән чүплекләр, әйләнә-тирә бураларга тискәре йогынты ясый һәм экологик хәлне катлауландыра.

2. Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның максатлары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре, сроклары һәм этаплары

Жирлек территориясендә жирләрдән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль сәясәтнең төп принциплары түбәндәгеләрдән гыйбарәт: Иске Чекалда авыл жирлеге Башкарма комитеты эшчәнлегенең законлылыгы һәм открыткалары, хисап тотучанлыгы һәм контрольлеге, нәтижәлеге.

муниципаль программаның максатлары түбәндәгеләрдән гыйбарәт: жирләрне пычратуны, ярлылануны, деградацияләүне, бозлануны, туфракны һәм туфракны юкка чыгаруны, жиргә һәм туфракка башка тискәре йогынтыны булдырмый калудан, шулай ук жирләрдән рациональ файдалануны тәмин итүдән, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдә туфракның уңдырышлылыгын торгызу һәм жирләрне яхшырту өчен жирләрдән рациональ файдалануны тәмин итүдән гыйбарәт.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

- житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендәге эшчәнлекне оптимальләштерү;
- жирләрдән файдалануның һәм саклауның нәтижәлеге күтәрү, жирләрдән нәтижәле файдалануны һәм аларны саклауны оештыруны тәмин итү;
- яшел утыртмаларны саклау һәм торгызу;
- жирләрне инвентаризацияләү.

Жирләрне инвестицияләү жирләрне деградацияләүне, пычрануны, чүпләүне, жирләрне бозуны, хужалык эшчәнлегенең башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау, файдаланылмый торган, файдаланылмый торган яисә максатчан билгеләнештә файдаланылмый торган һәм жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану, жирләрнең башка характеристикалары нигезендә файдаланылмый торган жирләрне ачыклау өчен уздырыла.

Өлеге программаны гамәлгә ашыру жирләрне тәртипкә салуга; яңа жир кишәрлекләрен әйләнешкә жәлеп итүгә; авыл жирлегенең инвестицион жәлеп итүчәнлеген күтәрүгә, шул рәвешчә, икътисадның үз урынын табуга, жирләрне нәтижәлерәк файдалануга һәм саклауга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә түбәндәгеләр тәмин ителәчәк:

- 1) торак пунктларны төзекләндерү;
- 2) жирләрнең сыйфатлы характеристикаларын яхшырту;
- 3) жирләрдән нәтижәле файдалану.

2023-2025 еллар программасын гамәлгә ашыру срогы.

3. Муниципаль программаның төп чаралары исемлеге

Муниципаль программа кысаларында Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Иске Чекалда авыл жирлеге территориясендә жирләрне саклау һәм куллану нәтижәләлеген арттыру буенча чаралар планлаштырылган.

Т/с	Чаралар атамасы	Финанслау чыганагын күрсәтеп финанслау (мең сум)	Башкаручы	Башкару сроклары	Жаваплы затлар
1.	Ерганаclarның өске ярын ныгыту	Оешмаларның, шәхси затларның, жирдән файдаланучыларның үз чаралары	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
2.	Гомуми таралган файдалы грунт карьерларына инвентаризация үткәрү. Күрсәтелгән органнарны конкрет оешмаларга беркетү. Аларны рекультивацияләү проектларын эшләү.	-	Авыл жирлегенә башкарма комитеты	2023-2025	Башкарма комитет житәкчесе
3.	Карьерларны рекультивацияләү	Оештыруның, шәхси затларның, жирдән файдаланучыларның үз чаралары	Карьерлардан кулланучылар	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
4.	Хосусый буаларны, гидротехник корылмаларның башка су юлларын ачыклау һәм әлегә корылмаларны конкрет милекчеләрдә булуын тикшерү	-	Авыл жирлегенә башкарма комитеты	2023-2025	Башкарма комитет житәкчесе
5.	Жир файдалануның чикләрен билгеләп, сызыкча корылмаларны, юллар	-	Авыл жирлегенә башкарма комитеты	2023-2025	Башкарма комитет житәкчесе

	челтәрен, чикләнгән файдалану жирләрен, сыйфатлы күрсәткечләрне билгеләп, күрсәтелгән жир мәгълүматларының бердәм банкын төзү һәм алып бару				
6.	Иске Чекалда жирлегенен торак пунктлары территорияләрен төзекләндерү һәм яшелләндерү	Авыл жирлеге бюджеты: 2023 ел - 3000 сум 2024 ел – 3000 сум 2025 ел – 3000 сум	Авыл жирлегенен башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
7.	Авыл хужалыгы жирләрен агачлар һәм куаклар, чүп үләннәре белән зарарланудан яклау һәм зарарлы организмнардан яклау чараларын үткәрү	жирдән файдаланучыларның үз чаралары	Жирләренен урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
8.	Хужалык эшчәнлегенен башка тискәре (зарарлы) төрләрен деградацияләүгә, пычратуга, чүпләүгә, бозуга дучар булган жирләрен яхшырту һәм торгызу	жирдән файдаланучыларның үз чаралары	Жирләренен урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар